

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т

1931 снл алтынны
15 күнүттэн тахсарССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 72 (6364)

1986 снл. Бэс ыйын 17 күнэ
ОПТУОРУНЬУКСыаната
3 харчы.

Салайааччы инники ыстатыйата

Уйгу уустарыгар— дьоһун сынньалангы

Производство тыһаанынаах учаастактарыгар дьон сынньалангыг табыастаахтын тарыйыт үлэ көдүүһүн үрдэтэр. Маныаха быһаарар оруолу культурнай-сүрдүтэр тарыттар ыһаллар. Сөбүс уонна сайынчы нэмизгэ миннэр үлэлэрин кининэн бурдук ыһар баһыналар, оттуур ходоһалар уонна фермалар буолаллар.

Оройуон культурнай учреждениелара ыһык нэмизгэ балаһча үлэни ыһтылар. Ол курдук 7 агитационнай-художественнай уонна агитационнай-культурнай биригээдэлэр совхозтар баһыналарыгар сылдьан, 17 концерты туруордулар, араас теналарга 15 лекцияны тахтылар. Киннэри Культура дьинэригэр спектакллары көрдөрүлэр, сынньалаң биһчэрдэрин тарыйдылар. Ордук оройуоннааҕы Культура дьинэтигэр «Саһарға» (салайааччы А. Павлов), Мугудайтан «Айан» (В. Лаврентьев), Хопторотооку Культура дьинэтигэр «Сарыал» (Н. Аммосова) агитбригадалара биллэрдик-көстөрдүк үлэлэттилэр.

Сайынчы нэмизгэ культура үлэһиттэрин кинигэр туох сорултар туралларый?

Кинилэр үлэлэрин сүүрү хайыскаларынан ССКП XXVII съездин матырынаалларын пропагандалааһын, хас биһрдик үлэ барар инстэтигэр интэр-ойдотер үлэни көдүүстээхтик ыһтыт, социалистическай куоталаһыны көкүлөһүн, үлэ оҕоромтуотун үрдэтэргэ не кыһахтары арыһыт, иһүнэ уонна бастык оҕот ситиһилэрин олоххо киллэринтэ үлэһиттэри күүсүлүтэр буолуохтаахтар. Бу үлэлэри 34 Кыһыл муһунтар, 31 көһө сылдьар библиотекалар ыһыахтара, 7 агитационнай-культурнай уонна агитационнай-художественнай биригээдэлэр үлэлэттэр. Кинилэр болжотолорун ордук үлэ хаалылаах учаастактарыгар өрө тардыаҕа ууруохтаахтар. Итиннэ сөргө улахан үлэ партия XXVII съездин рабочай делегаттара республикада таһаарыт ыһырылаларын дьин-чакчы дыһалаада ойбоһуннэригэр туһуланыхтаах. Маныаха, бастатан, биһр быһаарар оруолу Кыһыл муһунтар ыһаахтаахтар.

Кыһыл муһунтары көдүүстээхтик үлэлэттигэр оройуонга үчүгэй оҕот суох буолбутах. Холбоһорго, Н. И. Протопопово директордаах Мындаааһытааҕы Культура дьинэтин ыһаабыт. Фермаларга, отуларга Кыһыл муһунтар кэһиттэри кэмнэт сактар-дыллан иһэллэр. Көһөрүлэ сылдьар еһендэлэр оту-булаллар. Социалистическай куоталаһы өрөһөн-нэригэр отделеһне үлэтин түмүттэргэ, ыһк бастаан, кини хаалан иһэргэ ыһытыллан, ыһыахыдык көрдөрүлэллэр. Темаларынан наардаан араас паапалары оҕороллор. Бу барыта производствэ сайдыытыгар кини факторун үрдэттигэ туһуланар.

Хомойуох иһин, биһиэхэ үгүс производственнай киннэргэ Кыһыл муһунтар кизэргитилэри муһунтар миһтэлэргэ кубулуйаллар. Манык интэстэрдээхтик үлэлэригэр Культура дьинэлэрин ортолоругар Хопторотооку ааттаагы баһарылар. Оһоо көрдөрөн агитацияда сөптөөх суолта бариллибэт. Ыһыл Эрилин Эристини аатынан совхоз сайылыктарыгар 12 Кыһыл муһун үлэлэһтээх. Оһуоха мындааһылар оһыттары туһаныахха. Бары сирдэргэ Кыһыл муһунтар өйдөтөр-интэр үлэ кининэн оҕоруюхха. Бастатан туран, «Мугудай» совхоз Чыааларатааҕы отделеһитин ыһылыһыттары уонна бостууктары оройуонга ыһырылалары бары фермалар өһөн, олоххо киллэрэлэрин ситиһээххэ. Ол инниттэн тейигин быһааҕа Вобойуой дистоктары таһаарыахха. Оһоо борогуулусканы уо. д. а. үлэ дьинсиппиннэтин кэһээччилэри, сыты критикада тардыахха. Планиттары, лозуннары сөптөөхтүн туһаныахтаахтыт. Агитмоданнар, библиотечналар тарылдыахтэр. Субу-күннэргэ бары сайылыктарга Кыһыл муһунтары саһардыа сору-га турар.

Хопторотооку Культура дьинэтин агитбригадада «Дорого, сайылык» дьин сценарийынан сезонун бу күннэргэ саһалааһын үчүгэй холобур быһыытынан бэлиттээххэ наада. Кинилэр концерт эрө көрдөрүлүн муһундарынан, спортнай муһундарынан, о. д. а. дьаһаллары дьүөрэлээн ыһыахтара. Барыта уон иһки топканы хаһан сылдьыахтара. Атын совхозтарга агитбригадалары тарыйыт үлэлэтин эмиз быһаара оһуоһа.

Сотору нэмизгэ тыа сирин эһиттээх хампааньыта—оттоһун саһалаһыада. Маныаха культурнай отууларга ыһтылыһаах үлэлэргэ бэлэмнээххэ. Отделеһне үлэтин-хампааны кытта иһэн-сонгон биһ-снээххэ. Общественнай сүөһү аһылыгы бэлэмнээ-һинтэ культура үлэһиттэриттэн туох тутулуктаагы барытын толоруу—бу тирээти турар сорулпунт.

И. КАНДИНСКИЙ,
райсовет исполкомун культурада
отделын саһадиссийэ.

СЫЛ АҢАРДААБЫНЫ СИТИҢИЛЭЭХТИК

Үрдүк соруу бэлиттэнэн

«Эр дьон эрчэмизэх иһиллэрин—ферма аһа!» дьин хамсааһыны биһр бастакынан өһөн тигэ-һэлэри туһут Петр Николаевич Дьлчкорскайга ферма старшайын кур-дук эһиттэһтээх иһэ-бэл сүтэрилиннэ. Кини Чакыр отделеһитин бастык манньыкыста-рын ортолоругар, үлэтигэр үтүө сыһыаны, дьулу-рун көрдөрөн, киниэһтэ, Кини салаһар колленти-на Хара Хомустаахха са-һылыа тарыста.

Мараба ССКП члэ-һигэр кандидат Варвара Адамова салаһар ыһчат комсомольскай ферма-тын коллектива сайылы-гы. Кинилэр мөһчирөг кэм-гэр биһрдик фуражнай ыһахтан 950-нуу кг үү-тү ыһар соруу туруору-нулар. Маныа бостуукта-рынан Г. Г. Филиппов уонна Н. Н. Филиппов үлэлээн эрэллэр.

Коллектив старшайа

Варвара Адамова түөрт ыһага фуражнай ыһах ах-сытан 1000-тан тахса-һын кг үрүт иһтэни ыһар киниэһи бэлэ-тэһэ. Итиннэ ыһраты суох соруу Сэмэи сайы-лыгыт иһин оһыттаах манньыкыстара Дария Григорьевна уонна Соф-рон Михайлов эмиз ту-руоруһулар.

Г. КУЗЬМИН.

Субуруускай аатынан совхоз Ха-былаһыны отделеһитыгар ыһчат наставнига А. С. Козлова старшай-даах алта манньыкыст Биттиһи са-һылыа кэһиттэргэ ыһ аһарыттан манньыкысттаах «Толон» ферма саһа тарыллан коллективнай бьдэрэһти-һэн үлэлээн эрэр. Кинилэр барыта 65 ыһынык ыһахтаахтар.

Симонка: (хаһастан) ыһчат на-ставнига А. С. Козлова манньыкыст-тары Октябрьна Захарованы уонна Зинаида Барашкованы кытары үлэ-халһас туһунан кэһсэтэр.

Сыл бэс ыйыгар хас биһрдиклэ-риттэн 260-нуу кг үүтү ыһа тустаах

быһаһыны—102 бырыһыан, ол иһигэр ыһа ыйыгар 180 бырыһыан, толор-бута.

Бу ферманы кытта кэһкэлэһэ Ан-на Попова старшайдаах түөрт ми-ньыкысттаах «Толон» ферма саһа тарыллан коллективнай бьдэрэһти-һэн үлэлээн эрэр. Кинилэр барыта 65 ыһынык ыһахтаахтар.

Симонка: (хаһастан) ыһчат на-ставнига А. С. Козлова манньыкыст-тары Октябрьна Захарованы уонна Зинаида Барашкованы кытары үлэ-халһас туһунан кэһсэтэр.

П. Окощеников фотота.

ТҮМҮКТЭР ЭВЭЭҢИНЭСТИИЛЛЭР

Общественнай сүөһү кыстыгыт аһыс ыһа тү-мүктэнэн. Бу кэмгэ биһр-диплээн сүөһүттэр, бас-тык коллективтар үүтү-аһы эһиттэһтэ куһаҕана суох түмүктэри ситисит-тарин үрдүнэн, сүөһүнү иһиттэ, бородуусуһаны ыһытыта бэлиттэммит кир-биһлэр ыһаарынан тол-орудулаахха хааллылар. Ыһылыгы кыстык сүүрү көрдөрүүһүгэ аһыттыт сыл-лааһытааһар да лаппа на-мыһах буоллулар.

Сүүрүһүн көрүү-хара-һы мөһчүттөн сүөһү өлүүтэ маасбааһык та-рыста: 610 ыһа сүөһү, 298 сылыт туһата суох туораата. 1984—1985 се-кыстык туһаныах кэм-иһтээһиһтэр сүөһү өлүүтэ 181 төбөнөн эһбэтэ. Ити иһигэр аһардас бу сылга киннэ баран 433 ыһах сүөһү, 273 сылыт көһү-үн оһуһа. Ордук элбэх сүтүк Эрилин Эристини аатынан, «Чурапчы», Су-буруускай аатынан уонна Карл Маркс аатынан со-вхозтарга таһаарылыһа. Отделеһиһтар сүөһү өлүүтүттэн улахан хором-һууу Волугур, Чакыр, Хопторо отделеһиһтара ыһылар.

Кыстык аһыс ыһыгар быһаһанамыт үүт дь, привес да кыһаһы ыһы-лыбата, эбөһээһиһтэ графига үүтү валовой ыһ-һыгыта 76,3 бырыһыан, государствода туттарыга 99,7 бырыһыан эрэ толо-рудунна. Борооску орто привеса 72,8 эрэ кг тэ-һэһтэ. 1984—1985 се-кыстыкка таһыһтээххэ 280,6 тоннанан иһтэс үүт ыһаһа, хас биһрдик фуражнай ыһахтан 34 кг иһтэс ыһылыһа, аһыс

ыһага бу хаачыстыбаннай көрдөрүү баһара-суоһа 627 кг тизэрдиллэнэ. Үүтү бэ-лэһтэммит кирбиһлэрин Эрилин Эристини аатынан, «Чурапчы» уонна Субу-руускай аатынан совхоз-тар ыһаһылар.

Үүтү ыһыт иһиһнэ го-сударствэда туттарыгы сү-рүн хаачыстыбаннай көр-дөрүүһүгэ үгүс отделе-һиһтар таһырыт түһэрди-лэр. Эбөһээһиһтэ бы-һытыһан аһыс ыһага оро-йуон үрдүнэн хас биһр-дин фуражнай ыһахтан 900 кг үүт ыһаһаахха эһит буоллаһына. Хопто-роо бэһара-суоһа 458 кг. Хатыһыга 583 кг ыһа-һылар. Арыһылаах, Хопто-ро, Килэһин отделеһиһтара туттарыллыбыт бородуу-суһа туһаһнааһынан 6,5—21,5—30 бырыһыанын эрэ бастагы суордунан аһыһааһылар.

Оттон борооскуну толо-һутуу кыстыктаагы со-руллары Карл Маркс аа-тынан совхозтан ураты хаһаһыһыһалар толобо-тулар. Эрилин Эристини аатынан, Субуруускай аа-тынан иһиһнэ «Чурапчы» совхозтар борооску орто привезин туһаһнааһынан 57,9—67,7—69,3 кг тиз-дэнэр улахан хаалыһы таһаардылар.

Кыстык аһыс ыһыгар общественнай сүөһүттэн бородуусуһаны ыһыһы уонна соһуоһнааһыны эһбэттэ совхозтар, отделе-һиһтар, фермалар кол-лентитарын иһиһнэ биһрдиплээн сүөһүттэр социалистическай куотала-һыларын түмүгэ ССКП райкомун бюротун уонна райсовет исполкомун хол-боһуктаах муһуһахтарыгар көрүлүннэ. Оһоо оройуон-

наагы агропромышленнай холбоһук кыстыгы тари-һитэ уонна контуруол-лаһыһыта көтүтүүлэри, иһтээһири таһаарыта бэ-лэһтэһи Совхозтарга та-рээһин уонна контуруол сөптөөх таһыһыта туруо-руллубатаһын түмүгэр, сүөһү иһиттэһтар матери-алнай хоромһу ордук кэһниһи ыһдарга улаатта.

Холбоһуктаах муһуһа-ха социалистическай куо-талаһыны ыһаһыһаахтара быһаарылыһылар. Совхозтар куоталаһы-ларыгар 40,1 балла хо-муйбут «Мугудай» совхоз кыһыһылааһынан тарыста. Бастааһыт хаһаһыһыта-да ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун кө-һөрүлэ сылдьар Кыһыл аһаһыта туттарылыһа. Усулуобуһаны толорбут хаһаһыһыта суордунан, иһиһи миһтэ аһаһматта. Үгүс миһтэһт барыта 35,73 баллаһыт Карл Маркс аатынан совхоз ыһла.

Отделеһиһтар куотала-һыларыгар 51,57 ба-лаах Толон кыһыһылаа-һынан тарыста. Бу бастык коллектив ССКП райко-мун уонна райсовет ис-полкомун көһөрүлэ сыл-дьар Кыһыл аһаһыһынан наһараадалаһа. Иһиһи миһтэһтэ 46,77 балла-һыт Маралаһы отделе-һиһтэ тарыста. Үгүс миһ-тэ, куоталаһыны усудубу-һатын толорбут отделеһи сүөһуһан, аһаһматта.

Ити курдук холбоһун-таах муһуһаха манньык-фермалартан, ыһыһы-һыһтартан уонна борооску көрөһчүлэртэн социали-стическай куоталаһыны ыһ-ыһаахтара аһтаһыһлар. Муһуһаха үүтү ыһыһы

уонна государствода аһы-лаһын, сайыһыгы сезонун саһалааһын, хаалыһтан тахсарга ханнык дьаһал-лар ыһылыһыттарыт түс-тарыһан совхозтар дирек-тордарын информациялара истыһыһа. ССКП райко-мун бюрота уонна райсо-вет исполкома мөһчирөг бастагы ыһыгар сайылы-тарга үүт маһын үрдэ-һит исполнома мөһчирөг бастагы ыһыгар сайылы-тарга үүт маһын үрдэ-һит сүөһүттэри хааччы-һыт дьаһаллара ситэ-хото олохтоно иһиттэрин тулу-булуйбут иһтэс быһыы-тынан бэлиттээтэ.

Вилити сайылыктарга ураты болжотто манньыгы эһи аһылыһынан хааччы-һыт уурулуохтаах. Баар комбинорму хас биһрдик фермада тизэ-рин курдук үлэлэри өһи аһылыһыта көдүүстээхтик туһанартан үүт-аһ эһи-ллитэ улахан тутулуктаа-да тоһоһолдон бэлиттэннэ. Совхозтар директордара иһиһи уһаһыһаҕа быһаа-раллара ирдэлэр.

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома совхозтар парткомнарын фермалары идеологичес-кай хааччыһыны иһтээһи-рин суһаллык туораталла-рыгар, Чыаһара отделе-һиһтин манньыкысттара уонна бостууктара мөһчир-өг кэмнэргэ көтөхтүт ба-һыһыһарын сир аһыһы кизэ дьүүлэ туруоралла-рыгар эбэһиһтээтэ.

Совхозтар директорда-ра, отделеһиһтар управ-ляюһаһытара, сельсоветтар исполкомнарын председа-теллэргэ үүтү государство-да туттарыга бэс ыһы-лар тизэрдиллибит со-ру-тары толорор туһулар күүһү-кыагы барыһыт түмэһи үлэлэһтэ со-ру-лаһтанылар.

Франция: ТОСТУ УНА ЭРГИЛЛИИ

«Французтар, уна дикси өссө бир тосту арнаганга балзенини, куттаа, суох буолуутун курун ыа тардыналар» — диир сурьбута Француз башыа курун тутарга ыччаллыыг барламенткей башыардар пинилеринэ амери-канеан «Форчун» суру-наа. Онтон мала аасыг үс ый билгелээнин таба-тын бигэрэттэ. Былаа-ка кирибит Жан Ширак бабылыктаах уна цар-тиялар правительстволар тута бэйэтин кору-тун утары социальнай-экономическай програм-манын олоххо ыларбон-тинин барыта. Улэтин-тэр добуунаах ситиһи-лэрин уонна бу юни-наа ханас правитель-ство 1981—1982 жыл-дарыаах, киннаах ко-мунистар сылдыар кэм-барыар, саралаабыт прогрессивнай реформа-ларын утары бары фрон-тарга кимин кириин та-кытылына.

Сага уна правитель-ство бастааны боччумаах харыстыган муус утар 6 күнүгөр ыччаллыыт французскай франканы 3 бырыһыанкай деволь-вациялар туһунан ба-лырны буолбута. Дема-ляцияны Ширак кабинета ханан социальнай-экономическай курсу ту-тууохтаабын ырылхай-дын көрдөрөр кимэ дэ-лаллар добуулаабыт-тар. Государствоннай предпринимелар уонна үчүржениелер үлэти-тарин ханнастарын үр-дэтинин хаарчактаар, капиталы тийээн килэ-ринга уонна талаарыга государственнай конту-руулу суох оморор санаа баарын туһунан пинин-нэрлииллэ.

Бэрэс капитал интэ-риэһигэр сөп түбөһөр пинитиканы ытардытар кини мэлээрдыар туһу-гар Ширак кабинета добуунаах социальнай-экономическай быһаа-рыалары парламенты тумпан туран ылар демократияны утары практиканы тутулар. Ол курдук, правительство

экономика государствен-най секторын денациона-лизациялырга, атыннык эттэххэ, кинин чааһынай бас билээчилерга биз-рарга, ылаагы үөсүэтөр ылаахтары бэйэтэ таһа-лар быраабы ылаа Итин-ник дыйла 3,6 тыһыан-ча кэригэ предприниме-лары уонна компанияла-ры куутор. Чааһынай капиталга 1981—1982 сылларга национализа-

Аан дойду
ТЕМАТЫГАР
БЭСИЭДЭ

цияламмит промышлен-най фирмалар, страхо-вой компаниялар уонна башыар эрэ буолбакка, сирин кэнииттэн тутта 1945—1946 сылларга государство контуруулу-гар бариллибиттэр эмиз атыһылаахтара.

Эмиз парламены тум-пан, ылаахтары ылынны суолунай правительство өссө 1945 сыллаахха президент де Голлуан киллэрлииллэбит уонна үү-нүүлэрин туормастаа-быт сыаналары конту-руулааһын олох суох оморор саналаах. Итин-и таһынан кини чааһы-най фирмалартан нолуо-гу тутууну «чалытар», «инкитал» ырыаысса-таһагар таһаарыны хаарчактааһын туора-тар социальнай страхо-вание фондугар пред-принимеллар үсүбүс-тарын аччатар, о. д. а боломуочууларга ылын-на.

Правительство парла-мены нолуу ханастар правительстволарына олоххо киллэрлииллэбит быһыардыар, система де-мократическай реформа-тын суох оморор туһу-нан уонна демократияны утары урууну мажори-тарнай система диин аа-таааччыны чөлүтөр ту-һарга туһунан быһаа-рыны ылына.

Уна партиялар, пред-принимеллар моду-лууларыгар сөп түбө-һүгөр үлэтигэр бы-раастарыгар тэниээра

суох далааһынаах кимин кириини саралаабылар. Билигин парламентга чааһынай предприниме-ларга үлэтигэр уура-тыны государственнай органныр контуруулаа-һыннары көтүрүүнү нө-рөр правительственной сокуон бырайыага дүү-лэллэ сыдыар.

Тийэһэр, сага прави-тельство үлэтин өссө биир ураты балэста—ад-министративнай-полити-кай режим кыагы-рыта. Быраабы араач-чылыар органныр пини-цияларын хаарчактааһы-ны кытары тэтигэ, поли-ция сокуолуур функция-ларын кэтигини көрөр сокуоннар ылардылар. Политейскай сокуола-һылар спэртибаларын кэниити кэмтэ үгүс ха-нас журналистар, проф-союзнай активистар буол-дулар. Молуйуонунан гражданныр «электрон-най кэтиһэччилэр» киллэрин былааннаар.

Ширак правительствон-тын анааһа уна социаль-най-экономическай курс, чааһынай уонна тис ка-питал туваларыгар «кы-тааһы кэтиһэччи» поли-тикааны тутууута уонна үлэтигэр быраа-тарын хаарчактааһына улаатан иһэр утарыыга кэтиллэр. Дойдута аби-рымсатары буурзатын, холобур, государственнай телевиденини денацио-нализациялааһын былаа-на күөдүһтэ.

Правительство «нацио-нальнай экономиканы төбдигирдинтин» утары, гражданныр кыгулэрин уонна быраастарын туу-һуутун утары, үлэтигэр социальнай ситиһиннэрин суох оморуну утары ту-рар хамсаанын Фран-ция Коммунистическай партията уонна бөдөр профсоюзнай холбоһун—үдэ бүтүүн уонсай кон-федерацията баһылыл-лар көһүлүүлэр. Кини-лэр ыгырымыларынан бө-ийин 9 күнүгөр дойду бүтүннүүтүн үрдүнэн үлэтигэр охсуууларын уонсай национальнай ве-дидэлэ ытылына. Ула-һит Франция угалар олүүлэх политикалары-гар «Суох!» диин харда-рар.

Л. АЛЕКСАНДРОВА
(ССТА).

КУЛЬТУРНАЙ ОЛОХ

Оройуоннаабы Куль-тура дьэтигэр про-союз республикатаабы киннээн дьарыктанар кулуунтарын методис-тарын республиката-ды уонна Бүтүн Рос-сиятаабы көрүү-кон-курстар лауреаттара В. П. Чулров уонна В. Н. Семенов бэйэ-лэ-рэ үстүбүт киннэлэ-рин көрдөрүлэр. Ко-рооччулэр биир дой-дулаахтарбыт олим-пиец Павел Пинтин уонна Василий Гого-лев улахан көбүргэ-түстүбүт түтэниэрин, «Кытамык» үмкүү ан-самблы, республика-таабы тма сирин спортивной ооньуу-ларын тустарынан эл-бөһү биллэлэр. Итинн таһынан Вячеслав

Семенов Бүтүн Союз-таабы конкурсна би-һарымит Алдан та-байытарын туһунан киннэтин көрөччүлэр бийирээхтэр. Чу-ровтаах оройуон уран тарбахтаахтарын өн-ноох киннэга уһулу-лар.

Снимок: (хагве-тан) В. П. Чулров уонна В. Н. Семенов. П. Оконешников фотота.

БӨҮӨЛЭКТЭР КИЭРКЭЙЭЛЛЭР

Якутскайдаабы художественный фонд мастерской Проконий Сидоров салаааччылаах түөрт киннэлэх биригээдэ Субуруускай аатынан совхозка биир үй устата уулуссаны кизгэтингэ үлэтир. Кинилэр барыта 52 устууна паннону омороллор. Олор-го партия XXVII съездин идеятын ары-лар, Эйэни, спорду пропагандалыар, совхоз олохун көрдөрөр уруһуйдар, плакаттар бааллар. Маны республика биллилээх художнига Анатолий Федотович Шавлов кыттар. Кини Курекайдаабы педагогическай инсти-тут художественнай-графическай фа-культетин бүтэрбитэ. Саха сиргэр олохсуйбута хайымы-үйэ 20-тэн таһа-смы буолла. Кини үлэтиги Саха си-

рин үгүс оройуоннарыгар биллэлэр. Итинн сэргэ Ем. Ярославскай ааты-нан ырайы үөртүт музейга Хотугу сир хамсаар харанайын отделигар кини айымныылары көрдөрүүгэ турал-лар. Анатолий Федотович үгүс үлэ-лэргэ Илин Сибирдээги зональнай быһастапкаларга үрдүктүк сыаналаа-мыттара. Билигин кини үүнэн иһэр художниктары Жанна Хунгееваны, Галина Половану уонна да атын ыч-чактары бэйэтин талааныгар уһуйар. Бу күнүгэр художниктар үлэтиги сүрүн өтөтө бүттэ.

Снимок: художниктар (ханастан) Г. А. Попова, А. Ф. Шавлов уонна Ж. П. Хунгеева. П. Оконешников фотота.

Доруктук КЭННЭ

ЭХИНОКОККОЗ

Эхинококкоз — киннэ уонна сүөһүгэ олус кут-таллаах ыарыы. Бу ыа-рыыттан сараа ордук би-лэтин, сыйыгыны кэмтэ, күүбүрдэр, кини хайдах үөсүүүрүн уонна тардана-рын өссө төгүл дьонно өйдөтөр наадалаах.

Ити олус наара шэрбэ-лэр ит, нүөскэ, саһыл, бө-рө оһодосторутар үөсүүл-лэр, сайдаллар. Кинилэр үтүү-туортуу членнииттэх буолуулар. Олорго хас биригирдэлэригэр 3000 кэ-рингэ сымытты баар. Член-нииттар кыыл хойуутун кытта таска таһаарыллан онко-мааа туһаллар. Саха сиргэр барыбэрэктэн ха-быллыбыт иттар 11,8 бы-рыһыаннара, бөрөлөр 5,4 бырыһыаннара, таһахтар — 3,3, андаатардар 4,2 бы-рыһыаннара, ыһах сүөһү 5,2 бырыһыана эхинокок-козтаах буолаллар.

Сымыттар кини, дьэс сүөһүтүн, таһах куртах-тарыгар түбөһэллэр. Он-тон хаан тымырдарын ус-

тун быарга, тыҥага, о. д. а. органнырса тийбэллэр. Онно биллэтигини улаан сайдаллар. Эхинококкоһу-нан сүтүлүбүт кини бу ыарыы сайдарын билбөт. Ыарыы улаатан баран кытаас кэм иһигэр өрү-һүлүтэ суох өрө туран кэбиһиэн сөп.

Онтон ит уонна күүска олоруллубут сүөһү ыа-рылаах органныр сии-лэйдик ситэхтэринэ, ик-ки-үс ыйынан оһодостору-гар эхинококкоз сайдал-лар. Итинни түбэттэ дьэс кыыллара дьон до-руобууларыгар кутталла-ра улаатар. Ыарыыны тарба-тар иттар, күүскалар ыарданаар сирдэригэр сы-рыттааххына эбэтэр кини-лэргэ чүгэһиэр, иһэри-һэр-томорулар буоллаахы-на, эхинококкозка дэбитис сүтүлүлүөхтүн сөп. Ыа-рыы ит эбэтэр күүска

түүтүгэр, сыһыт оһугар-маһыгар, киртилит сир-гэр элбэх буолар. Ыты өлөрөн баран тириетин танаастыыр олус сэрэх-тээх. Ити биригиннээн олору-дубаагы хааччылыы-профилактикай управ-леннелыгар ит тириетин танаастыыр көтүлэмэнт.

Бу ыарыыны сэрэтэр, бопсор наадаттан ыт ах-саанын лаппа аһыһаах-тылаахха, дьэс кыылын итинн быраабылалара кы-таанахтык тутуһулуох-таахтар. Билигин да оройуон киинигэр, бөһүөлэ-тэргэ көрүлүбүтүнэ харал-лыбаанна бөдүнэ сылдыар-ыттар элбэхтэр. Бопсуу, өйдөтүү бварын үрдүнэн, ыты барээдэгэ суох төрө-гүү, төрүүгүн оһуруу ооньуура оһостуу, кыа-йы киннээн дьалланта-тын сир ахсын баар. Сель-советтар исполкома-маны салгыы бэрээдэ-тиллэрэ арыллар. Олох-хо-ддаахха, хаһаайысты-бага чахыы туһалаах эр-ыттары итинни көһүл-лүөххэ. Иччигэ, хаһаабы-на суох дьэс кыыла суох оһоһуулар иһнэхтээх.

Дьэс кыыллара квартал ахсын лабораторнай бэр-бизирини баралларын бул-гуччу ардыахха наада. Итинн таһынан эки өлө-рүлүбүт сүөһү не орган-нара ветеринарнай специа-листтарын хайаан да бө-рөбүрүкэлэннэхтэрин ум-нар саһамат.

Сүөһү сылдыар сиргэр, фермалар тастарыгар ыты чүгэһатымтаахха.

Булуттар булт иһи-һөһүн, этин ытарыгар синаэйдик бэрэртэн тут-тунуохтаахтар.

Түмүгэр, тус бэйэ тиги-ената кытаанахтык туту-һулуохтаах. Дьэс кыы-лын тутан-хабан баран итинн суунары уһулу-ау суохтаах. Итинн оһолорго мэлдэн өйдө-төр, санатар наада.

Сыстыганнаах ыарыы-лартан сэрэнип, онуоха көрдөнүүлэр быраабыла-лары булгуччу тутуһуу — ити бийиги хас бири-дүйүт бэйэтин эрэ дьыланта буолбутах, ба-рыбыт общественнай нэспитиһэн буолар.

С. ДЯЧКОВСКАЯ,
ветврач.

Редактор Н. В. МАКАРОВ.

ГРАЖДАННАР! Ойуурга, сиргэ-кырга УОТ БАРАР КУТТАЛА улаханым умнуман! Ким ба-рыта сиргэ уоту тутуу быраабылаларын кытаа-нахтык тутуһара, уот барап эрэрин ким көрбүт тутта умулларарга кыйанара, сельсовет исполкому-гар, лесхозка, милицияга биллэрэ булгуччулаах.

Күөх ойуурбутун — бүтүүмүт бааһын уоттан харыстырга туох кыалларын барытын оморубуй!

Тубдипансер баста-Улаахтарын баа-лааннай үлэргэ новардар-лаахтар нолон напсэтар-га, иһит сууһааччыларга, тегинер, Телефоннарыт прахка уонна санитар-Мэлэр: 21-587, 21-596-каларга наадылар Администрация.

Эрилик Эристик аатынан совхоз салаагата, Холтобо сельсоветын исполкома, отделение совета колхознай тутуу ветерана ИВАНОВА Мария Николаевна эмисэ ылдыан олбүтүнэ боконньун оһолорутар, санинэригэр, аймахтарыгар диир ку-турданнырын тираэрдэллэр.

Талтыыр иһэбит, эбэбит, аймахпыт ИВАНОВА Мария Николаевна 1966 с.ыл бэс ыйын 15 күнүгэр эмисэ ыл-дыан олбүтүн, диириник курутуйан туран билэр доһуугар иһитинэрэбит. Оболорб, санинэри, аймахтара.